
Prædiken over evangeliet om ” den fortabte søn”, 3.s.e.trin. 28.juni 2020.

Evangelium Lukas 15,11-32

I dag vil jeg rette spotlyset mod den ældste søn.

Vi har ham jo gerne med i tankerne, når vi hører denne her fortælling, Men alligevel kommer han nemt lidt i baggrunden, fordi han ikke er særlig sympatisk.

Når vi hører en fortælling som den om den fortabte søn, så kan vi ikke lade være med at identificere os selv med en af personerne. Bare lidt. Vi ser egentlig helst os selv lidt som den fortabte søn, bare lidt - for vi ønsker også at nogen altid vil stå og tage i mod os med åbne arme. Eller, vi ser os selv lidt som faderen. Bare lidt. For hvem vil ikke også gerne have et åbent sind og åbne arme, overfor den, der har handlet forkert?

Men den ældste søn, ham der står til sidst og er temmelig selvretfærdig i sin harme, hvem vil ligne ham?

Men måske er han hovedpersonen. For det er ham, fortællingen slutter med. Ja, altså den slutter uden slutning, for vi ved ikke, om han går med ind til festen. Det er op til ham. Og netop derfor er han måske hovedpersonen.

Jeg vil gå en omvej for at vise, at det er ham, det drejer sig om. Og den vil jeg gå ad ved at fortælle om Jesus. Altså en teologisk omvej.

Tit bliver vi i den psykologiske forståelse, og ser på forholdet mellem faderen og de to sønner og på forholdet mellem de to brødre, for der er så meget, vi kan genkende. Eller, vi bliver i det moralske og ser på faderens store evne til at tilgive, - som den ældste søn burde lære noget af. Eller på den yngste søns anger, vi alle burde lære af.

Vi tolker altså tit lignelsen psykologisk eller moralsk, - og det er der ikke noget forkert i.

Men, i dag vil jeg se på den måde, som Jesus opfatter sig selv på. At han sætter sig selv i den nederstes sted. Og er den yngste søn. Den yngste søn er et billede på ham. Så det er ham selv - eller opfattelsen af ham - som han fortæller om.

Den gang var arveretten sådan, at den ældste søn fik 2/3 del af arven. Og da den for det meste bestod af jord og dyr og bygninger, var han bundet til hjemmet. Den ældste søn er altså hovedarving, - og stavnsbundet til hjemmet. Han kan ikke komme væk. Han kan heller ikke komme væk fra faderen, for aftalen er, at forældre og andre i familien, der ikke selv havde mulighed for et hjem, måtte blive boende. Så den ældste søn er stavnsbundet af arven.

Hjemmet er her ligesom en gård på landet før i tiden: både en virksomhed, et sted man boede, men også den kultur og ånd, som ejerne stod for.

Men, den yngste søn kan frit bede om at få sin del af arven omsat og udbetalt. Og drage ud i det fremmede.

Hver gang Jesus fortæller lignelser om nogen, der drager ud i det fremmede, er det gerne ham selv det handler om.

Så det lille hint burde være nok til at åbne vores øjne for, at det nok er Jesus, der er den fortabte søn. Men netop fordi lignelsen i traditionen har fået titlen: ”den fortabte søn”, så har vi set på os selv i stedet for.

Alt, hvad den fortabte gør i det fremmede, svarer til det, som Jesus gør! Eller som hans modstandere beskylder ham for, at han gør: Han forspilder sin arv.

Lignelsen siger bare, at han bruger den på ”et udsvævende liv”. Men den ældste søn ved åbenbart bedre. Så det er ham, der siger, at han har brugt den på ”ludere og lommetyve”, - eller med hans ord: ”din søn der- der har ødslet din ejendom bort sammen med skøger”.

Der er andre hints.

At den yngste søn ender med at passe svin. I det fremmede er der en fremmed, der tager imod ham og lader ham passe sine svin. Så kan vi ikke komme længere væk fra fødegården!

For de eneste dyr, der 100 procent ikke har været på faderens gård, er svin. Og det eneste dyr, de aldrig nogen sinde har spist eller gået sammen med, er svin. Det mest urene dyr i en jødisk sammenhæng. Og det er dér, den yngste søn får et arbejde. Det er dér, han overlever. I det fremmede. Blandt de mest ringeagtede.

For det fremmede og de fremmede er ikke noget, man skal opsøge set med den ældste brors øjne – når han ville have haft et gedekid for at feste, var det jo ”med sine venner” som der står.

At gå til de fremmede, at være blandt ”fremmede” og at opsøge det fremmede og de fremmede, det er de kendetegn, som igen og igen siges om Jesus. Af Paulus, af evangelisterne og alle de andre i den første tid efter.

Det er også dét, han dømmes for til sidst. At han lader guds løfter om velsignelse gælde alle folkeslag og alle slags folk. Den yngste søn klager ikke over at være i det fremmede! Han er selv draget ud. Og det er værd at gentage: han klager ikke over at passe svin!

Men nu vil han gerne hjem. Han sulter og savner sin far. Dér, hvor den simpleste daglejer har det godt.

Og så skriver Lukas: ”så stod han op og gik til sin far”. I vores oversættelse fra 1992 står der: ’så brød han op’.

Men Lukas skriver: ”så stod han op”. Han bruger nemlig det fuldstændig samme ord, som han bruger om Jesus påskemorgen: at han stod op. Han rejste sig ikke bare fra sin stol og gik. Han stod op.

Han stod op og gik til sin far. Det gør han her i lignelsen om den fortabte søn – og det gør han påskemorgen.

Men så er der den ældste søn?

Hvad mener han om alt det her?

Det er en forargelse i hans øjne. Og det kan ikke være andet. For den yngste søn har forladt alle værdier. Han har handlet stik imod alle traditioner. Han har gjort det modsatte af, hvad man kunne forvente. Han har snavset faderens og hjemmets rygte til, for et barns handlinger smitter af på familiens omdømme.

Der er nok at forarges over. Nok at blive vred over.

Nok til at vende ham ryggen.

Og alle os, der lytter til denne her lignelse er så den ældste søn.

Til enhver tid. Og alle steder. For hver gang man er fælles og fælles om noget, så er vi som den ældste søn, hvis nogen vil og gør noget andet.

Det er jo så alt for nemt for os at sige: ”*ja, det jo de skriftkloge, der er den ældste søn, -og det er farisæerne, det er jøderne, der er den ældste søn, for de kunne ikke - og ville ikke- indse, at Jesus er den, der mest sandt viser hvordan gud er. Men os, der kan se, at guds nåde gælder alle og overalt, vi er ikke som den ældste. For vi vil jo gerne være med til den store fest, som gud holder for alle.*”

Men, tilbage står, - og det gør det hver gang, vi hører denne lignelse: VIL vi have alle andre med?

Eller er der en splint i det skjulte, hvor vi er som den ældste? Dér, hvor vi synes, at vi er de rette arvinger til guds nåde? fordi vi har erkendt den? Skal alle og enhver bare kunne komme og få en festdragt på ? og blive festens midtpunkt?

Lignelsen slutter med en fest. Og det gør de to lignelser som kommer lige før, også. Først er der en hyrde, som holder en fest for sine medhyrder, da han har fundet det får, der var blevet væk. Og så er der en kone, som havde tabt en mønt, der holder en fest for sine naboer, da hun har fundet den. Hos begge er de nærmeste inviteret med. Det ligger som en selvfølge.

Men, så her i den tredje lignelse, hvor der også er en fest efter det tabte er fundet, så er bliver der spurgt:” hvem regner sig selv som en af de nærmeste? Hvem vil med?”

Den ældste søn bliver tigget og bedt om at komme med. Han får at vide: det er din bror – og du er jo den nærmeste.

Men, vil han være med? Ser han sig selv som en af de nærmeste? Vil han være en bror? En bror for den foragtede?

Eller vil han holde sig på afstand?

Er den yngste bror SÅ langt væk fra alt det, han selv synes er rigtigt og godt, at han må holde ham på afstand? Og holde sig selv på afstand?

Det er det spørgsmål, som os der hører lignelsen, sidder med bagefter. Vi er altid den ældste bror.

Selv om vi bekender, at Gud er nær alle, -og nærved alle, og har alle mennesker som sine kære børn, gider vi så være med til det? Altså i teorien og i det teologiske er det jo smukt nok. Og sandt, vel også, at guds nåde ingen grænser kender.

Men, har vi ikke altid et eller andet lille argument, som giver os ret til at holde afstand? Lukke os om vores egen rette tro? Og opfatte mange andre som fremmede? Fremmed i deres måde at være på, i deres måde at tro på, i deres måde at leve på? Og så fremmede for os, at det er os, der ikke vil være med i et fællesskab, hvor de er? Selv i det hinsides? Det er lignelsens krævende spørgsmål. Til enhver menighed.

Og vi slutter jo her, - men Lukas fortsætter! For lige efter kommer der nemlig en lignelse, hvor Jesus omtaler sig selv som en uærlig godsforvalter; også dér som én, der ødsler med sin fars rigdom, - ødsler med Guds nåde.

Amen